

SLOVENEK

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta 13.—
za četrt 6.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnistvu:

Za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

Inserati:

Enostolpna petstvarsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 —
za trikrat 10 —
za več ko trikrat 9 —

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenemil nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. —
Upraviškega telefona št. 188. —

Današnja številka obsega 4 strani.

Italijanska fakulteta.

Jutri dopoldne se bo v proračunskem odseku začela debata o vladni predlogi za ustanovitev italijanske fakultete na Dunaju. Vlada — mi ne trdimo, da bi ji bilo všeč, — pa bo tudi pritrdila, ako določijo za sedež fakultete naš Trst. Gotovo je, da je vlada zadnjič Italijane kupila, da so glasovali proti dr. Šusteršičevemu predlogu glede agrarne banke v Bosni. Po Bienenrothovem računu pa naj poravnajo stroške Slovenci. Kako je vse lepo zasnovano! Stranke — nemški nacionalci in krščanski socialci — ki so še pred par meseci nasprotovali zahtevi Italijanov, da se izbere Trst za sedež fakultete, češ, da bi bilo potem ondi sedež iredentne, da je potem Trst izgubljen za nemštvo, so sedaj že pridobljene. Nemški nacionalci bodo glasovali vsi za to in od krščanskih socialcev gotovo velika večina. In kako lepo motivirajo nemški nacionalci svoj sklep in olupšavajo preobrat svojega mišljenja! Poslanec Dobernig — znani renegat — je v klubu zagovarjal sedanje stališče Nemcev tako-le: Zadnje volitve v Trstu so pokazale, da Slovenci silno napredujejo v Trstu. Zato pa je treba, da se Italijani in Nemci združijo bojujejo proti njim. Tako! Sicer so še ljudje, ki trdijo, da bodo višji krogi proti Trstu. Verjemi, kdor more! Te kroge poznamo! Kolikokrat se je trdilo, da se ne umaknejo, recimo, Mažarom, a so se še vselej. Tako gotovo se bodo tudi v tem slučaju. To slabost poznajo slovenski poslanci, pa se ne zanašajo na te kroge in hočejo v lastni režiji preprečiti, da bi se Trst popolnoma izročil Italijanom. Naše geslo je: Italijanom vseučilišče v italijanskem ozemlju, a hkrati slovensko vseučilišče v Ljubljani. Tu nas bodo podpirali Čehi in Rusini. Najbrž pa ta predloga ne pride iz odseka.

Naše šolstvo.

Dunaj, 9. rožnika.

Prejšnji teden že v sredo je proračunski odsek pričel razpravo o proračunu našega ministrstva. Skoraj vsi odsekovi člani so bili oglašeni kot govorniki. Saj ravno za narodne šole je že desetletja v avstrijski zbornici vedno najhujši boj proti nemškemu vladnemu sistemu in nemškim strankam, ki ga vzdržujejo s pomočjo poljskih posancev. Večina teh nima nobene slovanske zavesti. Poljaki so in kot taki se družijo z vsakomur, ki podpira njih staro politiko. Pritegnili so v svoj krog

še Rumune in Italijane in tako kot neznačajna večina vlečejo voz po stari izvoženi poti nemškega centralizma. V razpravi so češki, slovenski in rusinski poslanci brali levite vladi in njenim strankam. Žal, da so vsi resni opomini in stvarni razlogi le bob ob steno, ker prva skrb vlade je, da se vzdrži na površju.

Poslanec Žitnik je že dne 4. rožnika zvečer prišel do besede ter izvajal:

Govoriti bi moral najprvo o ljudski šoli, v kateri nam v obmeinih pokrajinah, pa tudi drugod v naši ožji domovini, potujejo našo mladino. Toda, kaj pomagajo vse naše pritožbe! Slovenski poslanci so v vsaki proračunski razpravi v odseku in v zbornici opozarjali vlado na kričeče krivice, ki se gode slovenskemu narodu na šolskem polju. Jaz sem tukaj v odseku in tudi v zbornici dolge ure govoril o ljudskem šolstvu na Koroškem, Štajerskem, Primorskem in v Istri. Vse besede so bile bob ob steno. Vlada posluša naše pritožbe, a niti prsta ne gane, da bi odpravila to sramoto za moderni čas. Nad 100.000 Koroških Slovencev ima le tri slovenske ljudske šole, v katerih pa je nemščina obvezni učni predmet. Dalje letno poročilo izkazuje 84 takozvanih nemško-slovenskih (utrakvističnih) šol. Te šole pa so le vzgojilnice renegatov, ponemčevalnice. Komaj otrok slovenskih staršev stopi v šolo, mora z učiteljem govoriti nemški. Večina teh za slovenske otroke določenih učiteljev niti ne zna slovenski, ker je slovenščina tudi za slovenske učence na učiteljski pripravnici le neobvezen predmet. Ali je sploh kaj enacega mogoče v Avstriji? Pa nam Markhl in drugi njegovi tovariši vedno oponašajo: Saj koroški Slovenci ne razumejo pismene slovenščine! To sploh ni res. Ko pa bi bilo res, vprašam vas, kdo pa je kriv! Vi, vlada in nemške stranke, ki na Koroškem kruto slovenskemu jeziku kratite pravice. V šoli se ne more otrok pravilno naučiti svojega materinega jezika. Ali je med Nemci drugače? Imate razna narečja, da navadni ljudje drug drugega ne razumejo. V znani Eulenburški pravdi je bil v Berlinu zaslišan kot priča Bavarec. Dobiti pa so morali tolmača, ker ga niso razumeli. Dajte našemu ljudstvu šole v njegovem jeziku. Sramota za vlado in za nemško kulturo, ker trpite te škandalozne razmere, da širite svoje težnje do morja in dalje proti vzhodu. Potem pa še tarnate, da mi Slovenci prodiramo v nemško posest. Nikjer in nikoli! Vaš »šilverajn«, »ostmark« in »südmärk« so bojna društva proti slovanskim posestom. Mi Slovenci nazadujemo ob jezikovni meji leto za letom, ker kupujete slovensko zemljo in ponemčujete slovenske otroke.

In doli v Istri, kakor mi trdijo tovariši, je treba še 120 slovenskih šol, katerih pa ne dovoli italijanska večina v deželnem zastopu.

Nad dvajset let prosimo za slovensko ljudsko šolo v Trstu. Toda vlada se ne zgane, ker jej še vedno hodijo na misel »višji ozir«, zveza z Italijo. Potem pa se še čudite, da ne hodimo za vlado čez drn in strn. Ali naj še poljubujemo palico, ki nas bije!

Novomeška gimnazija.

V Rudolfovem poučujočo gimnazije v starem poslopju, ki je bolj podobno nezdravim ječam. Na vnanje je to poslopje slabše od nove ljudske šole na deželi. Znotraj pa je to poslopje naravnost škandalozno. Hodniki so široki 1-4 do 1-7 metrov, stopnice le 1-3 m. Šolske sobe so visoke le po 2-95 m do 3-45 m. Pri poslopju ni vrta, ne telovadnice, ampak le 19 kvadr. metrov veliko dvorišče, ki se rabi za telovadnico. Zdravju škodljivi pa so drugi prostori. Višji zdravstveni uradnik je izjavil, da gotovi prostori v poslopju vzbujajo največji stud vsled neznosnega smradu. In v teh ječah zapravlja mladina svoje zdravje. Tudi okrajni šolski svet je že pred štirimi leti poročal, da bi se gimnazijsko poslopje moralo iz zdravstvenih ozirov zapreti, ker dela sramoto modernim zahtevam. Toda naučno ministrstvo je odgovorilo 17. avgusta 1905, da država z ozirom na neugodne finančne razmere ne more dovoliti nove zgradbe, ako občina ne zagotovi izrednega prispevka. Ministrstvo se sklicuje tudi na razmerno nizko število učencev. Zato naj deželni šolski svet poskrbi, da se z manjšimi stroški odpravijo nedostaki. Iz poslopja naj se odstrani ljudska šola ali pa naj se dozida potreben prostor. Nov prostor pa se ne more dozdati, ker poslopje na vse strani meji ob zaseben svet, ki ni na prodaj. In če vržete ljudsko šolo iz pritličnih prostorov, je zidanje še vedno zdravju škodljivo in življenju nevarno. In kar se tiče števila učencev, naglašam, da ima prvi razred letos vzporednic in da je v Avstriji do 50 gimnazij, ki izkazujejo manjše število učencev. Končno je naučno ministrstvo preskrbelo načrt za novo zgradbo, toda finančno ministrstvo hoče dovoliti le 240 tisoč kron in zahteva od občine 50.000 K in stavbišče. Občina je ustregla tej zahtevi, zgradba pa se le ne prične. In zakaj? V ministrstvu za javna dela so namreč določili stroške na 354.000 kron. Finančno ministrstvo pa zahteva, naj se stroški znižajo na 300.000 K. V ta namen naj se opusti soba pred ravnateljevo pisarno, kemični in arheološki kabinet, telovadnica pa naj je manjša. Naučno ministrstvo pa vzdržuje svoje pogoje, in zato se ne zida.

Dvojna mera.

Vlada rabi dvojno mero za nemške in slovenske zavode. To potrjuje razmerje stalnih učnih moči in dotacij. Nemški zavodi se naglo polnijo z definitivnimi močmi, na slovensko-nemški pa se niti izpraznjena mesta ne razpišejo. Nemška gimnazija v Kočevju ima za 6 razredov z 122 učenci deset definitivnih moči. Razpisani ste še dve, torej bode s prihodnjim šolskim letom 12 definitivnih moči za 7 razredov z malim številom učencev. Temu nasproti imajo I. gimnazija v Ljubljani za 578 učencev le 17 definitivnih učiteljev, II. gimnazija za 459 učencev le 14, v Kranju za 325 učencev le 13 definitivnih učiteljev. Zato pa je razmerje med števili definitivnih učiteljev in supletov sedaj v Ljubljani na I. gimnaziji 17:9, na II. gimnaziji 14:8. To so gotovo nezdrave razmere!

Ista dvojna mera velja za dotacije. V vladnem poročilu čitamo, da dobi nemška gimnazija v Ljubljani 7000 kron izrednega prispevka za učila, in ta gimnazija ima letos le 5 razredov; kočevska gimnazija dobi za učila 4500 kron. Slovenski gimnaziji v Ljubljani pa ne dobite ničesar, dasi spada fizikalna, posebno pa naravoslovna zbirka učil na II. državni gimnaziji med najrevnejše, kar si jih morete misliti.

Nenakopostopa vlada pri nastavljanju v prid nemških in v škodo slovenskih kompetentov. Nemški učitelji nastavljajo na naših zavodih premnogokrat brez razpisa. Na II. državno gimnazijo v Ljubljani je prišel brez razpisa nemški zgodovinar dr. J., dasi nima kvalifikacije za ta zavod, ker je izprašan le za zgodovino in zemljepisje z nemškim učenim jezikom. Podučevati more torej le v višjih razredih. Zato pa mora njegov starejši slovenski tovariš podučevati le v nižjih razredih. Ker pa nima omenjeni dr. J. v višjih razredih dovolj zgodovinskih ur, poučuje tudi nemščino v višjih razredih, dasi niti za nižje razrede nima izpita; izprašani učitelji nemščine pa mora ponajveč poučevati v nižjih razredih.

Za dr. Gratzy-jem je prišel brez razpisa leta 1907. na I. državno gimnazijo nemški učitelj z Dunaja; na njegovo mesto takoj (11. junija 1907.) zopet brez razpisa drug nemški profesor z Dunaja, ki je napravil izpit šele leta 1905., dočim je takrat na ljubljanski realki služboval domačin, ki ima za iste predmete izpit že od leta 1903.

Na višji gimnaziji v Celju štejemo v zadnjih osmih letih deset slučajev, da je bilo definitivno mesto brez razpisa oddano nemškemu učitelju. Mesta, ki jih po kvalifikaciji svoji morejo dobiti le slovenski kompetentje, ostanejo dolgo nezase-

LISTEK.

Častna beseda.

Novela. — Paul Bourget. — A. Kalan. (Dalje.)

Otrok pa, ki je vesten do skrajnosti in ki ne dela sodb o svojcih, je skoro vselej plemenit. Fran je oboževal očeta in mater, ki sta svojemu jedincu oskrbela domačo vzgojo in ga nista pošiljala v javne šole. Njegova družina je živela za-se svoj svet. Zaloigra v Moskvi zato ni nič manj hudo zadel njega kakor njegovo mater. Za njegove čutilnice ni bil ta udarec nič manj hud in tudi posledice pri njem niso bile nič manj bolestne. Kar je bila materji vdovi smrt komandanta, to je bilo njemu sinu zdravstveno stanje matere, udarec, ki mu je malo da ne oslabil jasen razum. Toda mladenič je bil še v dobi neizbrablenih sil. Vkljub tej grozi si je znal pridobiti z dejom moči, da se je z njimi ustavljal fiksnim ideji, ki ga je nadlegovala. Zato je nadaljeval svoje nauke in z dobrim uspehom napravil prvo skušnjo na vseučilišču. Tudi bivajoč v Švici ni prenehal z učenjem. Štirikrat na teden se je vozil opoldne z železnico v Bern, kjer je imel učno uro pri nekem vseučiliškem

profesorju; odtod se je vračal proti večeru domov. To vztrajno pripravljanje na skušnjo se je družilo v njegovi otroški gorečnosti z ljubeznijo do matere. Sklenil je, da postane zdravnik, da nikdar ne zapusti matere, da jo bo lahko zdravil, ako bi bila še bolj bolna. To je bil roman, o katerem je ta mladenič svetlih, plavih oči sanjal sprehajajoč se med bujno dišečimi lipami po drevoredu v Stockhornu. Zamislil se je, da je v bolnici na kliniki in da proučuje znanost, katero bo posvetil ženi, ki se je prezgodaj postarala, nad katero je že sedaj čuval kakor zdravnik. Čolnarji v Aaru, ki so ga vsi poznali in pozdravljali, kadar je hitel na postajo Scherzliggen, so ga imenovali v svojem švicarskem narečju »mladega doktorja«. Bolj prikladnega imena bi mu ne bili mogli dati. Hodeč po kolodvoru se je zamišljen povpraševal: »Kako jo najdem, ko se vrnem? Morda pa ni bilo prav, da sem šel z doma. To jutro je bila mati bolj blede,« ali pa: »Mislim, da se ne motim: Boljše ji je. Vsaj se je veselo razgovarjala. Oj moj Bog, da bi bila še kdaj taka, kakor je bila pred tem strašnim dnem!« . . . Kmalu se mu je oživil drug prizor, ki ga je silil, da je stiskal svoje trepalnice, skušajoč ga pregnati. Spomnil se je namreč na umor svojega očeta, ki je bil tem strašnejši, kolikor bolj slučajno se je izvršil. Oče njegov je z grofova Komovim govoril prvič v klubo-

vem salonu, četrte ure pred kosilom. In v srcu oficirjevega sina se je vzbudilo tako strašno sovraštvo proti zarotniku, da bi bil mejpotoma v Bern v vlaknu stopil v drug kupé, ako bi bil zadel na kakega ruskega dijak ali dijačko, katerih je bilo vse polno na tem vseučilišču. Očitajoč si je rekel, ker mu tudi ta usodni udarec ni vgasil v srcu verskih spominov: »In evangelij zapoveduje, da moram odpustiti svojim sovražnikom! . . . Jaz, jaz bi tega ne mogel nikoli! . . .« (Dalje.)

Allgemeine Kunst-Geschichte.

Dr. P. Albert Kuhn,
Prof. der Aesthetik und klass. Litteratur.

Monumentalna dela

v katerikoli stroki so samoposebi umevno zelo redka, posebno pa na polju umetnosti, ki zahteva v resnici življenjskega truda, ako jo hoče kdo samostojno in strokovnjaško obdelati. To se je v polni meri posrečilo dr. A. Kuhn, profesorju estetike in umetnostne zgodovine, ki je izdal v 44 zvezkih zgodovino umetnosti, kakršne dozda še noben modern znanstvenik ni zmoget. Da je Kuhnovo delo v popolnem pomenu besede monumentalno, o tem so edine sodb vse kritikov, naj bodo tega ali onega svetovnega naziranja. Že nazu-

naj se to delo reprezentira kot nekaj izrednega in nevsakdanjega — velik obseg, fin papir, predvsem pa mnogobrojne in tehniško do viška dovršene

ilustracije.

Ilustracij je vsegaskupaj 5572, od teh 4590 v tekstih, 982 pa na 272 eno- in večbarvnih prilogah. Tu imamo ilustracije v navadnem knjižnem tisku, tam zopet v najbogatejši polihromiji, tu v litografiji, tam zopet v svetlobnem tisku. Katero delo umetnostne zgodovine nudi toliko? Od egiptovskih templjev in pestrobojnih indijskih ornamentov pa do Böcklina in Stucka je zbral avtor mojstrska dela in skrbel za v vsakem oziru vzorno reprodukcijo. Kar se pa dela samega tiče, ga odlikuje predvsem njegova

univerzalnost.

Avtor ni samo umetnostni zgodovinar, marveč tudi modroslovec, poznavatelj splošne zgodovine in literature. Zato razpravlja o umetniških delih vseh narodov v zvezi z njihovo kulturo, zgodovino in literaturo. V prvi vrsti je Kuhn

historik;

on predvsem povdarja postanek in razvoj umetnosti in umetniškega dela, ga izkuša razumeti iz sodobnih kulturnih razmer, krajevnih in narodnostnih okoliščin, socialne strukture in milijeja itd.

dena ali pa se ne zasedejo. Govornik navaja slučaje na kočevski gimnaziji. Ko pa je Ivan Macher, profesor na II. državni gimnaziji v Ljubljani, prevzel začetkom šolskega leta 1907/08 ravnateljstvo mestnega dekliškega liceja in dobil dopust, njegovo mesto ni bilo zasedeno provizorno, ampak se le suplira. Ko je lani profesor z novomeške gimnazije prevzel ravnateljstvo nove trgovske šole v Ljubljani, dobil je trajen dopust, mesto njegovo pa se le suplira.

Dalje se po minist. naredbi z dne 22. junija 1886, št. 12.192, morajo nastavljeni na zavode v prvi vrsti isu suplenti, ki so v suplentski listi dotične kronovine. Postopa pa se drugače. Na nemških zavodih na Kranjskem ne dobivajo suplentur in definitivnih mest Slovinci, dasi so izpraznjeni za nemški in slovenski učni jezik. In vendar se za to ne more navesti najmanjši razlog. Velika skrb slovenskih suplentov za bodočnost je tembolj opravičena, ker jih deželna šolska sveta na Koroškem in Štajerskem nočeta vsprejeti v suplentski listi, dasi so popolnoma vsposobljeni za srednje šole tudi v teh deželah. Kranjski deželni šolski svet pa je v svojo listo vsprejemal tudi neizprašane ali le deloma izprašane nemške kandidate.

Naj torej naučna uprava potrebno ukrene, da bodo vsi c. kr. deželni šolski sveti enako postopali, da ne bode med našim srednješolskim učiteljskim naraščanjem opravičenega razburjenja in nezadovoljnosti.

Ljubljanska realka.

Tudi ljubljansko realko smatrajo naši nemški sodeželani kot svojo narodno posest. Ta zavod je bil ustanovljen leta 1852. Že leta 1856. je bilo določeno, naj je slovenščina obligatni predmet za vse učence, ki govorijo ta jezik. Začetkom šolskega leta 1863/64 je bil ustanovljen prvi razred višje realke in določili so slovenščino kot obligatni predmet za vse učence slovenske narodnosti. Leta 1871. je postala slovenščina obligatni predmet za vse učence brez razlike narodnosti, katerih starši niso prosili za oproščenje. Prva dva nižja razreda sta bila razdeljena v dva oddelka z nemškim in slovenskim učnim jezikom. Toda že minister Stremayr je razveljavil to uredbo. Pred desetimi leti je deželni zbor kranjski sklenil realni zakon, ki je slovenščini določil primerno mesto na realki. Ta načrt zakona pa ni bil predložen v Najvišje potrdjenje in tako Kranjska še danes nima realčnega zakona. Ako pa navedem, da je bilo po zadnjem letnem poročilu na realki 277 slovenskih in 200 nemških učencev, potem je gotovo, da ta realka ne sme biti nemška narodna posest. Zato je deželni zbor letos zopet sklenil resolucijo, naj vlada z bodočim šolskim letom izvrši popolno utrakvizovanje c. kr. višje realke v Ljubljani. Radoveden sem, kaj ukrene vlada v tem oziru. (Dalej.)

Preračunska razprava.

Dunaj, 16. junija 1909.

Današnja seja se je otvorila ob deseti uri 10 minut dopoldne. Nadaljevala se je glavna razprava o proračunu. Zanimanja ni veliko. Schachinger je pozdravljaj dvestoletno vojaško službo in izjavil, da glasuje za proračun. Höher je polemizoval s Praškom, a jako nerodno. Pantz je tožil, da vlada v poljedelskem ministristvu star duh šlamparije. Seveda tega ni povedal, da je tega kriva tudi vladna večina, ki ji pripada sam. Kramar je odgovarjal Gessmannu, nato je ostro obsodil postopanje nemških buršev ob prikopskih praških demonstracijah. Govornik ostro obsodil neslovensko postopanje Poljakov nasproti ostalim Slovanom. Od Poljakov zahteva, naj ne nadaljujejo protislovenske politike. Čehi so močni dovolj, da se ščitijo sami, a poljska politika na Dunaju ni slovanska

praktično

uporabna, zlasti za arhitekta in seveda tudi za kritika, kajti kar Kuhn obravnava o stilu, kompoziciji in tehniki, izčrpa snov do dna. Zato se pač ni čuditi, da vsa kritika glede na Kuhnovo delo soglaša v tem, da je trajne in neminljive vrednosti, kakor je tudi umevno, da najde toliko odjemalcev.

Delo stane 154 K 80 h. Slučajno pa ima »Kotliška Bukvarna« v Ljubljani ravnokar dva antikvarična izvoda na razpolago, katerih cena je označena v spodaj objavljenem oglasu antikvariških knjig.

Knjigovoznica »Kat. tisk. društva« pa je izdelala za to delo posebne krasne originalne platnice.

politika. Čehi se ne boje § 14., a tudi ne razpusta zbornice. Stölzel govori proti traktatu. Rusin Romancuk obsodja politiko monarhije, ki se opira zgolj na Nemce, Mažare in Poljake. Scheicher pravi, da prej ne bo miru, dokler se ne ustanove združene vzhodne države. Spinčić izjavi, da bodo Hrvati glasovali proti proračunu, enako izjavi Tresić. Glabinski je godel svojo staro pesem o realni in pozitivni politiki in je rekel, da Poljaki ne podpirajo protislovenske politike. Bjeladinović izjavi, da bo glasoval z opozicijo. Daszynski je napadal češke radikale in carizem. Ko odgovarja Kramar Glabinskemu in Daszynskemu se glasuje in prične

podrobna razprava.

Predsednik je odredil, naj se podrobna razprava vrši v sledečih skupinah: 1. skupina: ministrski svet, upravno sodišče, kabinetna pisarna, državni zbor, državno sodišče. 2. skupina: notranje ministristvo, pravosodno in naučno ministristvo. 3. skupina: trgovinsko, železniško, delavsko, poljedelsko, brambeno ministristvo. 4. skupina: finančno ministristvo, finančna postava, penzija, skupni izdatki, najvišji računski dvor.

Pri prvi skupini govore Silinger, Gruber, nakar govori

dr. Benkovič,

ki izjavi, da tudi besede, ki so padle pred kratkim z najvišjega mesta, niso ničesar izpremenile glede na stališče Jugoslovancev nasproti vladi. Ni potrebno, da naglašajo lojalnost Jugoslovancev, a tudi nasproti ljudstvu obstoja lojalnost, ki nalaga poslancem, da uravna svoje stališče pred vsem po stvarnih predlogih. Govornik ostro napada vlado, osobito ministra dr. Schreinerja. Znani kričali pl. Stransky prekine govornika: »Nemški ministerkrajn mora zastopati koristi v s e h Nemcev v Avstriji. Če tega ne stori, ne izpolni svoje dolžnosti. Tako je in tako mora tudi ostati.« Benkovič je rekel, da minister Schreiner izvršuje sklepe nemškega narodnega sveta. Govornik je prepričan, da ako bi se ne pritisikalo na glasovanje, bi večina zbornice glasovala proti ministrom krajnom. Govornik se končno z zadovoljstvom peča z izidom deželno-zbornskih volitev na Koroškem, Štajerskem in osobito v Trstu, ki navdajajo Slovence z novim upanjem, da prežive še marsikako sovražno vlado.

Po Benkovičevem govoru govori še Miklas, nakar se prekine razprava. Kakor vse kaže, bo zborovala zbornica le še do 2. julija.

Vlada lovi dalmatinske poslance.

Bukovinski Rusini se nekaj kujajo, pa se govori, da ne bodo več glasovali za vlado, kakor so ob vprašanju agrarne banke za Bosno. Ako gredo ob važnih glasovanjih z opozicijo, je vlada izgubljena. Zato si pa vlada na vse kriplje prizadeva, da bi razdvojila Jugoslovane. Pritiska zlasti na dalmatinske poslance. Vladna pridiga v »Fremdenblattu« ni imela nobenega uspeha, zato poskuša na drugi način. Dalmatinski poslanci imajo mnogo potov v ministristva. Seveda, tu je treba luke, ondaj šole itd., pa hajdi k referentom. Morda se kaj dobi. In če pade drobtina, ne sme pasti zastojni; vladni gospodje hočejo imeti protiusluge. Dalmatinski poslanci naj obrnejo »Narodni zvezi« hrbet, pa naj glasujejo z vlado. To hoče imeti vlada! Kako krasno! Kajpada dalmatinski poslanci niso tako neprevidni, da bi na ljubo vladi, ki se z največjo silo še drži na površini, za skledico leče prodali svoje brate. Kruh opozicije ni ravno sladke, pa poslanci iz Dalmacije hodo morali že še nekaj časa ob takem kruhu živeti.

Nesoglasja v »Poljskem kolu«.

Kakor veste, poljska ljudska stranka pod vodstvom Stapinskega ni šla v vprašanju bosanske agrarne banke z ostalimi traktacijami kluba. To so zastopniki poljskega kmeta, pa čutijo bolj z ljudstvom in bolj slovansko. Minolo nedeljo je stranka napravila mnogo shodov po deželi. Povsod je ljudstvo odobrilo njihovo postopanje in poslanci so dobili zaupnice. To pa ni včas naravno-demokratski gospodi, ki vodijo — dasi jih je komaj tretjina — kolo, pa bi jih zopet radi popolnoma dobili zase. Kolo je zborovalo včeraj in zboruje še danes. Ne vé se še, ako se Stapinski udá in se poravnajo. Narodno-demokratsko gospodo v kolu podpira zadnje čase zlasti še poslanec P. Stoialovski, ki je bil še pred nedavnim najstrastnejši njihov nasprotnik. — Stališče finančnega ministra Bilinskega nikakor ni tako sigurno, kakor se piše. Poljski listi že pišejo o njem v tonu kakor se govori o ministru, predno gre. Pišejo celo, da ne vé več, ali je Poljak ali je Nemec.

SEDANJA OGRSKA VLADA OSTANE.

Nekdanjega finančnega ministra Lukacsja je cesar dvakrat sprejel v avdienci. Lukacs je izjavil, da kriza še ni rešena, a

sodi, da bo sedanja koalicija še nadalje vodila posle.

OBSEDNO STANJE V CARIGRADU. — OB GRŠKI MEJI.

Obsedno stanje v Carigradu so podaljšali do 31. julija. Večletnega uradnega načelnika Abdul Hamidovega carinskega urada, Mafi pašo, so obsodili na smrt. — Ob grški meji je po solunskih poročilih zbrano veliko turškega vojaštva. Tvrdisi Alatinu je naročena dobava moke za 40 bataljonov. V grških krogih povzroča turške vojne priprave veliko paniko.

VOJAŠKA TAJNOST NA ANGLEŠKEM. — PROTI OBISKU RUSKEGA CARJA.

Angleški armadni svet je izdal častnikom tajno povelje, ki jim naroča, naj čuvajo vojne tajnosti osobito nasproti inozemskim častnikom, ki obiščejo Angleško. Brez dovoljenja vojnega ministristva jih ne smejo voditi v vojašnice, kakor jim tudi ne smejo kazati vojaških zemljevidov in knjig. — V zbornični seji so uprizorili socialisti glede na carjev obisk Angleške vihar. Thorne je interpeliral zaradi obiska, Grey je odgovoril, da se mora kakor vsak drug vladar tudi car sprejeti oficijelno. Thorne je nato zaklical, da upa, da dobi car zaslužen plačilo. Ko je bil pozvan k redu, je zaklical, da je car nečloveško bitje, nakar je med velikim hruščem zapustil zbornico.

MOBILIZACIJA NA RUSKEM POLJSKEM. — ANGLEŠKI PRIJATELJSKI OPOMIN RUSIJI ZARADI PERZIJE. — RUSKI DREADNOUGHTI.

»Nova Reforma« poroča, da se je izvedla na Ruskem Poljskem delna mobilizacija, ki se je javila s plakati. Mobilizacija je v zvezi s perzijskimi dogodki. — »Rus« poroča, da je Angleška v soboto prvič prijateljsko protestirala, da ostanejo ruske čete v Perziji. Ruska cenzura je nato prepovedala vsa nadaljna poročila o Perziji. — V morje so izpustili dva nova ruska dreadnoughta: displacement 23.000 ton, dolžina 600, širina 82 čevljev.

KATOLIŠKA DUHOVŠČINA PREGANJANEMU BORDEAUXSKEMU NADŠKOFU.

Francoska vlada preganja bordeauxškega nadškofa kardinala Andriena, ker je v nekem cerkvenem govoru obsodil ločitev cerkve od države in civilni zakon. Duhovščina girondskega departementa je odposlala kardinalu zato addresso, ki naglašajo: Katoliška zvestost je na Francoskem predogo spala, a po Vašem vplivnem glasu se je vzbudila in bo čuvala socialni red. Po mnogih bojih bo zmagała pravica nasilstvo.

Koroške novice.

k Društvo za varstvo otrok na Koroškem je ustanovilo v Celovcu zavod za dojenčke. V deželni bolnici so namreč s 15. junijem otvorili kuhinjo za otroke do enega leta. Matere bodo tam dobile lahko mleko za svoje otroke proti plačilu 25 h za cel dan, siromašne pa tudi za polovično ceno ali pa zastoni, če dobijo od drugod stroške pokrite, kajti zdaj nimajo še posebnega fonda za to. Namen tej človekoljubni napravi je zmanjšati umrljivost otrok v prvem letu. Gotovo nekaj, kar bi se i na Kranjskem, posebno v Ljubljani, jako dobro sponašalo, ko nam umre toliko otrok, zlasti delavskih, vsled pomanjkanja zdrave hrane!

k Sezona za plavice! Ves Celovec je zdaj v znamenju plavic, od kratkohlanih smrkolincev skoraj pa do zrelih mož, v prvi vrsti pa seveda mladina. Slovenski okoličani bi pri prodajanju teh žlahtnih vsenemških rožic lahko precej zaslužili! Na Gorenjeavstrijskem je dež. predsednik prepovedal nositi učencem plavice, »ker je to antidinastiški znak«, kar seveda silno jezi ves nemškonacionalni svet. No, na Koroškem se jim kaj takega ni bati!

k Grozilo nam! V »Tagespošti« si je pred par dnevi privoščil nekdo člančič: »Slavische Umtriebe in Kärnten«, t. j. o slovenskih izletih na Koroško. Tam pravi: »Moral se bomo (ker jih namreč oblasti ne branijo!) sami braniti in z vsemi močmi skušati ohraniti staro složnost med Nemci in Slovenci, ki je obema narodoma v korist. Naša krivda ne bo, če bodo enkrat nepovabljeni gostje z one strani Karavank doživeli, da jih bomo krepko zavrnili.« Kaj pomeni »eine d e r b e Zurückweisung« je pri znani kulturi naših nemških sosedov jasno. Z revolverji in korošči bodo torci branili »staro složnost!« Originalno, ne? Če bo le pomagalo! Drž. pravdnik ne vidi nič, ne sliši nič!

Dnevne novice.

+ Deželnozbornsko zasedanje. »Narodni Listy« poročajo, da se skličejo deželni zbori 16. septembra.

+ Občinske volitve v Trstu. Pri občinskih volitvah v Trstu so včeraj v prvem in šestem okraju zmagali socialisti s pomočjo Slovencev, drugi trije razredi so

pripadli kamori. Slovenci so častno nastopili in je v III. okraju Slovenec dr. Gregorin podlegel samo za 137 glasov, proti kamoristi Mrachu. Izvoljenih je bilo včeraj deset soc. demokratov in šest laških liberalcev.

Navzdol! Dne 3. t. m. je imelo vdovsko učiteljsko društvo izredni občni zbor. Udeležilo se ga je 17 članov in zaradi tega občni zbor ni bil sklepčen. Pa pravijo, da si liberalni kolegi, zaradi zanikarnosti svojih tovarišev kar nič niso belili svojih častitih glav, ampak so potrdili — dasi nesklepčni! — stare pregledovalce računov. — Isti dan je imelo zborovanje »Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico«. Udeležilo se ga je devet učiteljev-junakov in tri učiteljice. Seveda so bili nesklepčni. Predsednik učitelj Gregorin na Viču ni bil nič kaj zadovoljen, pa se je baje izrazil, da odloži predsedstvo. Ako se bodo člani »Slovske zveze« ogibali prireditve v zborovanj liberalnih učiteljskih organizacij pa kmalu nobeno njihovo zborovanje ne bo sklepčno.

+ Zmaga S. L. S. V Škočjanu pri Turjaku zmagala je pri občinskih volitvah S. L. S.

+ Nadvojvoda na Goriškem. Iz Komna poročajo: Dne 15. t. m. je došel sem Njeg. Visokost nadvojvoda Franc Salvator v spremstvu 23 odličnih častnikov generalnega štaba. Visoki gost se je nastanil v župnišču. Komen je bil v zastavi, vsled česar se je nadvojvoda izrazil jako pohvalno o občinstvu. Odšel je 16. t. m. zjutraj v Tržič. Visoki gospod je jako prijazen ter se zanima za razne potrebe ljudstva in kraja.

+ Goriške volitve pred celovškim sodiščem. Pred celovškim sodiščem se je vršila te dni porotna obravnava proti uredniku laškoliberalnega lista »Corriere Friulano«. Ta list je očital tajniku cesarskega namestništva in dež. poslancu Jožefu Gasserju, da je pri oddanih glasovih v St. Petru pri Gorici nekaj spreminjal. Porotniki so potrdili krivdo in sodišče je obsodilo odgovornega urednika na mesec dni zapor.

+ Konferenca za ribniško dekanijo, bo v sredo t. j. 23. t. m. na Vel. Poljanah ob deseti uri dopoldne.

+ Na Golico! »Slovensko planinsko društvo« opozarja turiste in ljubitelje planinske flore, da je sedaj najugodnejši čas za poset Golice; baš sedaj je vsa gora v cvetju. Kadilnikova koča na vrhu Golice je kar najbolje preskrbljena s pristno domačo pijačo in jestvinami (dobi se tudi sveže meso). Posebno ugodno je za izletnike, da poleté popoldne na Golico in prenoče v Kadilnikovi koči, od koder imajo zjutraj ob solnčnem vzhodu najkrasnejši razgled. V nemško kočjo prihaja obilica nemških turistov, zato tudi Slovenci skrbimo za to, da Kadilnikova koča ne bo zastajala za »Kahlkogelhütte«.

+ Strašna smrt. Franca Zaletel, gostilničarka v Dobrniču, se je peljala 16. t. m. v Čatež po nekaj vina. Kupila je tam 13 vedrov in se vrnila domov. Sama je bila na vozu, ko je voznik ob malem klanjcu pod Zagorico stopil z voza, da bi zavrl. Konji so krenili na nezadno milino, voz se je nagnil. Franca skoči doli, voz se zvrne, ročica jo zadene na vrat, sod se je zvalil nanjo in jo strl. Na mestu je bila mrtva. Voznik je prestrašen klical na pomoč, da so prihiteli ljudje in jo spravili v bližnjo mrtvašnico. Ponesrečena je bila vedno vzglednega obnašanja in pobožnega življenja. Smrt jo gotovo ni našla nepripravljeno. Prepeljali so jo v Dobrniče.

+ Arheološki muzej v Dalmaciji. Splitski župan dr. Mihajlovič je dobil z Dunaja poročilo, da bo naučno ministristvo dovolilo za ustanovitev arheološkega muzeja v Splitu 290.000 kron in je prvi obrok te svote že stavljen v proračun za l. 1910.

+ Kradel vsled sile in se potem zastupil. Vseučiliški profesor dr. Domac v Zagrebu je vložil na policiji ovadbo, da je od 1. aprila do 1. maja zmanjkalo v kemijskem laboratoriju instrumentov v vrednosti 900 kron. Sum je padel na pomožnega slugo v laboratoriju. Pri zaslišavanju je mož takoj priznal tatvino, ki jo je izvršil vsled velikega pomanjkanja v svoji številni družini. Takoj nato se je opotekel in povedal, da je, ko je videl prihajati v laboratorij redarja in profesorja Domaca, spoznal, da je vse izgubljeno in hitro izpil različne kemikalije. Prenesli so ga v bolnico, kjer je kmalu umrl. Ko je njegova hčerka zvedela, da je oče priznal tatvino, se je hotela iz drugega nadstropja vreči na cesto, kar so pa preprečili.

+ Sestanek Sodalitatis Ss. Cord. Jesu za vrhniško dekanijo bo prihodnji četrtek, dne 24. junija, ob 10. uri zjutraj v župnišču na Vrhniki.

+ Odlikovan časnikar. Č. g. Jakob Ukmar je od sv. očeta Pija X. odklikovan z zlatim zaslužnim križcem »pro ecclesia et Pontifice«.

+ V zdravilišče za duhovnike v Iki ob Kvarneru so došli na novo štirje slovenski duhovniki: dekan Hribernik iz Braslovč, župnika Tonjko in Bergman iz Koroške, kaplan Ozvatič od Sv. Jurja na Šč. Vreme je zadnji čas nestalno, grmi in dežuje.

Sploh je tujev mnogo manj nego ponavadi. Govori se, da bodo tukajšnja zdravila imela dvainpol milijona manj dohodkov. Vzrok: pomadni strah pred vojsko, poleti spremenljivo vreme.

— **V Toplice na Dolenjskem** je došel ameriški škof Stariha, ki namerava stalno bivati v domovini.

— **Sodišče je oprostilo** Janeza Sturma, 20 let starega zidarja, rojenega v Vidmu na Laškem, sedaj pri svojem očetu Jožetu, zidarskem mojstru v Radovljici, ker se je pri napadu od strani Janeza Marchiolo, zidarja ravnotam s tem branil, da je z obuto nogo brcal proti njemu in ga pri tem tako nesrečno zadel v trebuh, da mu je predril črevo. Marchiolo se je jela gnajiti trebušnica, vsled česar je naslednjega dne umrl. Sodišče je smatralo to dejanje kot silobran, ter je obtoženco oprostilo pregreška zoper varnost življenja.

— **Grozovit umor. Deček odrezal tovarišu vrat.** Vrat je odrezal 15-letnemu fantu Janezu Obrmanu na Vidošičih pri Metliki 19-letni Marko Plešec. Morilec, ki je še hotel svojo mater zaklati, se je nekaj sporekel z dvema fantoma, pa zagrabil za nož, s katerim je cepil rte in tekkel za mlajšima. Eden je v strahu skočil v vodnjak, drugega je dotekel blizu vasi in ga zaklal.

— **Nesreči.** Iz Ilirske Bistrice se nam poroča: V Reki je utonil po vsi dolini znani pevec narodnih pesmi Jož. Tomažič, po domače Pošek. Šel je pod Dobropoljani čez jez in ker je bil gotovo natrkan, je padel v vodo in utonil. Pri hotelu Ilirija v Bistrici je povozil nek voznik šolskega dečka iz Male Bukovice. Bilo je več otrok ki so šli ravno iz šole in so se vpenjali na voz, temu je pa spodrsnilo in padel je pod voz, ki ga je tako poškodoval, da bo težko okrevati.

— **V zadevi goriške »Bance popolare«** je pričakovati še več novih aretacij.

— **Banu Rauchu** so na njegovi poti po Slavoniji tudi v Požegi priredili demonstracije.

— **Konec šolskega leta** na tukajšnjem učiteljsku bo pojutrišnjem. V ponedeljek se prično skušnje in sicer najprej na ženskem učiteljsku.

— **Iz Črnomlja** se nam poroča: Tukajšnji vse časti vredni meščan in posestnik g. K. G. je prevoznik iz Straže v Črnomelj, in je kakor drugi zavedni meščani pristopil k nov ustanovljenemu izobraževalnemu društvu, njegova hčerka pa, katero so po sili vpisali k Sokolom, kakor več drugih, je odstopila od sokolskega društva. V gostilno g. A. S. — v kateri že od nekdanj neke g. učitelja cvre, peče in cvari vse liberalne stvari, prišel je v četrtek, dne 10. t. m. gori omenjeni meščan g. K. G. in ga je tu sem privandran trgovec Anton Zirc nahučil, zakaj se je vpisal k izobraževalnemu društvu in zakaj se je njegova hčerka izbrisala od Sokola ter da mu on ne bode dal zasluzka s tem, da bo za njega prevažal blago iz Straže. Gosp. Zirc, menite, ako vas meščani podpirajo v Vaši trgovini in kupujejo, da jih boste zato komandirali pri katerem društvu smejo biti vpisani? Motite se! Že ste po več gostilnah pokazali vašo liberalno izobraženost. Svaka sila do vremena! Tudi mi potrpijo le nekaj časa.

— **Preska.** Vsem članom in prijateljem naših društev naznanjamo, da se je društvena predstava, ki je bila določena na pretečeno nedeljo, dne 13. junija, preložila na nedeljo, dne 27. junija. Ker razven prvih že razposlanih vabil ne bomo pošiljali drugih, objavimo na tem mestu spored prireditve, ki je sledeči: V nedeljo dne 27. t. m. začetek ob pol 4. uri. 1. Krški zmaj. 2. V pepelnici noči, deklamaciji. 3. Za križ in svobodo, igra s petjem v petih dejanjih. 4. Havzirarica, kuplet. Vabimo vse bližnje in daljne prijatelje društva. Ker je prireditev tudi v zvezi s tukajšnjim telovadnim odsekom, vabimo k obilni udeležbi zlasti Z. T. O. v Ljubljani in vse sosedne bratske odseke.

— **Očim ga je zabodel.** Mihael Arzenšek, star 23 let, se je v Spitaliču ponoči sprl s vojim očimom, ki je zagrabil nož in ga Arzenšku s tako silo zasadil v trebuh, da bo Arzenšek težko okrevati.

— **Spremenjene obsodbe.** Nadsodišče v Gradcu je Antonu Kralju, sinu kajžarja v Kolovratu, kazeno šest mesecev težke ječe, v katero je bil zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe obsodjen, zvišalo na 15 mesecev težke ječe in Janca z Mirtiču, ključavničarskemu vajencu v Ljubljani, obsojenemu zaradi pregreška zoper varnost življenja na 14 dni zopora, ker je svojemu sovajencu neki železni drog v glavo vrgel, da je ta vsled otrpenja možganov umrl, zvišalo na štiri mesece zopora.

— **Požar.** Dne 9. t. m., ob 3. jutraj vnela se je slamnata streha hiše Antona Kremžarja v Zgornji Kokri. Zgorelo je poleg strehe tudi precej drugih reči, katere so se hranile v podstrešju. Kremžarjeva žena je slišala neko sumljivo prasketanje, nakar je vstala in šla gledat, kaj da je. Videla je, da se iz zadnjega konca strehe dviga plamen. Urno teče v sobo, da reši

spečega moža in otroke, med tem pa je bila že cela streha v ognju. Vzroka požara se ni moglo dognati, zavarovan je bil pogorelec le za 800 kron.

— **Iz Dobropolj.** Te dni se je definitivno otvorila apnenica takimenovani »Ringofen« tvrdke Šteh-Hočevar, kakršne ni enake na Kranjskem. Apno je izvrstno in se lahko dobi v poljubni množini. Ker je tvrdka v slovenskih rokah, jo priporočamo.

— **Ogenj.** Kropa, dne 17. junija. Danes ob pol 4. jutraj je začelo goreti v Kropi na Koroškem. Zgorela je hiša in svinjak, hlev in skedenj so rešili. Ker je hiša na samem, za trg ni bilo nevarnosti.

Ljubljanske novice.

Ij **Dijak ustreliš dijaka.** Včeraj okoli pol devete ure zvečer je bila obveščena policija, da sta se na pokopališču pri svetem Krištofu ustrelila dva mlada moška. Ko je došla na lice mesta policijska komisija, je našla tudi že obadva mrtva. Samomorilca sta Franc Vončina, rojen leta 1891 v Idriji in tjakaj pristojen in Milan Szillich, rojen v Postojni in pristojen v Ljubljano, sin revidenta južne železnice g. Szillicha. Obadva sta obiskovala šesti razred realke v Idriji in sta prišla šele včeraj v Ljubljano. Do septemberskih dogodkov sta bila na realki v Ljubljani, potem sta pa zapustila ta zavod, ker sta se bala, da bodeta izključena zaradi septemberskih dogodkov. Ustreljena sta oba v levo sence in je komisija pri samomorilcih našla samo en revolver z dvema izpraznjenima patronama. Trupli sta ležali skupno v bližini groba Szillichove matere v bližini mrtvašnice ob cesti pod kostanj. Tik pod kostanj je ležalo Szillichovo truplo poleg njega pa truplo Vončine. Poleg Vončinove leve roke je ležal revolver. Drugega revolverja kot tega niso našli. Ker so našli samo ta revolver, se sklepa, da je Vončina ustrelil svojega tovariša dogovorjeno iz najkrajše bližine, potem pa še samega sebe. Vončina ni imel pri sebi drugega kakor zadnje šolsko izpričevalo, v žepu pa razna poslovilna pisma na sorodnike in znance. Poslovilna pisma Szillichova so jako hladna, nič se ne pozna iz njih strahu pred smrtjo. Eno pismo je naslovljeno na profesorja Mezek v Idriji. V tem pismu Szillich dolži profesorja, da je on kriv njegove nesreče, da ga je tožaril pri ravnatelju, ker se je sprehajal po Idriji z neko sorodnico, dočim je profesor mislil, da je to Szillichova ljubimka. V pismu končno pravi Szillich, da profesorju odpušta ter ga prosi, da ako pride v Ljubljano, zmoji vsaj en Očenaš na njegovem grobu. V nekem pismu na sorodnike piše Szillich: »Odveč sem na svetu«.

Včeraj sta se Szillich in Vončina pripeljala iz Idrije, zvečer še večerjala v »Jugoslovanskem hramu«, potem sta šla k g. Szillichu, kjer sta rekla, da gresta v Skofeljo in je Vončina pustil havelok tamkaj. Nato sta šla klicat svojega tovariša Šircelja, dijaka šestega razreda ljubljanske realke, sina železniškega uradnika, v Linhartove ulice. Vsi trije so šli na sprehod ter so šli tudi na pokopališče. Cerkovnik sv. Krištofa je videl, ko je zvonil Ave Marijo, da so zapustili pokopališče. Ko sta se Szillich in Vončina sprehajala s Širceljom, sta kupila v neki trafiki cigarete in znanke ter oddala v poštnem nabiralniku pri Linhartovi cesti tri črno-obeljena pisma. Šircelj je videl, da sta oba tovariša jako zmešana, vedno sta se smejala, nakar je rekel Szillichu, o katerem je vedel, da je jako napet: »Glej da ne napraviš kake neumnosti«. Szillich mu je na to dal železniško legitimacijo, pa mu jo je pozneje zopet vzel. Nato je šel Šircelj domov v Linhartove ulice. Szillich in Vončina pa sta šla nazaj na pokopališče. Opazil jih ni nihče. Šla sta k grobu Szillichove matere, ki leži kakih deset korakov pred mrtvašnico ob potu. Ko je cerkovnik odzvonil in je hotel iti na pokopališče po opravkih, zasliši od mrtvašnice zaporedoma dva strela. Strela je slišal tudi dijak Šircelj iz svojega stanovanja. Ta je domneval nesrečo ter je šel z očetom in sestrami na pokopališče. Istotako je šel tudi cerkovnik k mrtvašnici. Nasproti groba Szillichove matere, onstran pota, sta ležala ustreljena — Szillich in Vončina. Ležala sta na tleh, obrnjena vsak v nasprotno stran, tako da sta se z nogami dotikala. Na kostanjih sta imela obešena klobuka in palici. Trupli so prenesli v mrtvašnico k sv. Krištofu, kjer bo jutri ob 7. uri jutraj sodnijski ogled. Čujemo, da je ljubljanski mestni magistrat brzojavil v Idrijo o dogodku, a je došel od županstva odgovor naj se mu Vončina opiše, kakor bi se na realki ne moglo hitro poizvedeti katerega dijaka manjka. Na naše brzojavno vprašanje v Idrijo smo dobili odgovor, da je oče Vončinov jamski nadpaznik in da je rodbina Vončina jako ugledna. Szillich in Vončina sta se poslovila pri Vončinovih potem pa odšla iz Idrije včeraj jutraj ob 7. uri. Vzrok strašnih dejanj je baje slab napredek v šoli.

Ij **Poskušen kamoumor.** Sinoči okoli 8. ure je prišel v javno stranišče na Ce-

sarja Jožetu trgu samski pekovski pomočnik Gregor Pance, roj. 1843 pri sv. Jakobu ob Savi, ter se je tam ustrelil z revolverjem pod brado. Oskrbnica stranišča Julijana Čamernikova je o tem takoj obvestila policijo. Pance se je slabo zadell in so nezvestnega prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico, kjer se silno muči. Vzrok tega samomora je brezposelnost in beda. Ta samoumor in zgoraj opisani dogodek sta se dogodila v teku ene ure. Po tem samoumoru so uslužbenci mesta jako sanitarno postopali. Izmedli so kri iz stranišča na cesto pod kostanj. Poznaajo se sledovi krvi od daleč. Tam se shajajo psi in druga svojata, muhe itd. in raznašajo to po okolici. — Je-li to pije-teta? Ali saniteta? Ali snaznost toli hvalisana?

Ij **Stavka v prisilni delavnici.** Danes jutraj so »avsrilali« prisiljeniški bataljoni k raznim delom mesto ob sedmi uri, kakor navadno, šele ob osmi uri jutraj. Prisiljenici so postali moderni in so danes jutraj štrajkali proti zajtrku. Ko so prinesli zajtrkavalno juho, so jo poslali nazaj ter rekli, da jo ne marajo, ker nima toliko masti, kolikor je predpisano. Pritoževali so se, da jih goljufajo kuharji, ki prodajajo mast drugim prisiljencem za tobak in vino. Šele, ko se jim je obljubila stroga preiskava, so se pomirili, prekinili stavko in šli delati. Disciplina pa taka ...

Ij **Skladatelj dr. Gojmir Krek »Ljubljani«.** Pevovodja slovenskega glasbenega društva »Ljubljane« gospod Anton Svetek je dobil z Dunaja naslednje pismo: Za Vaš trud z mojo »Sliko« se Vam najiskrenejše zahvaljujem. Če se Vam zdi primerno, blagovolite mojo zahvalo izreči č. gg. pevcem in pevkam. Živeli! Vaš Krek. — Kakor znano je »Ljubljana« dr. Krekovo sliko krasno prednašala na Aljaževem večeru.

Odbor »društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani«, sklicuje v smislu § 13. društvenih pravil svoj redni občni zbor na 24. junija ob 6. uri zvečer v pritlični dvorani škofijskega dvorca. Ko bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil ravno tam in ob isti uri drugi občni zbor dne 1. julija.

Ij **Praznik presv. Srca Jezusovega pri oo. jezuitih.** Ob 4¼ sv. maša in sv. obhajilo. Ob 5. kratke nagovor, potem tiha sv. maša. Ob 6. slovesna sv. maša, posvečenje v nemškem jeziku. Po sedmi uri še štiri tihe sv. maše. Sveto R. T. je izpostavljeno od pol 6. jutraj do 7. zvečer. Ob 6. pridiga (prof. dr. J. Jerše), pete litanije, pravna molitev, posvečenje in sv. blagoslov.

Ij **Promenadni koncert »Slovenske Filharmonije«** se vrši ob ugodnem vremenu jutri (petek) od 6.—7. ure zvečer v »Zvezdi«.

Ij **Sentpetersko prosvetno društvo v Ljubljani** naznanja svojim članom, da se v nedeljo, 20. junija, udeležimo blagoslovljenja društvenega doma bratskega društva v Komendi pri Kamniku. Odhod v nedeljo ob pol sedmih jutraj iz društvene sobe na kolodvor v Šiško. Opozarjajo se člani, da pridejo začasno v društveno sobo, kjer bo vsak dobil društveni znak, kateri se dobi tudi v soboto zvečer od pol osmih do pol devetih istotam. Odbor.

Ij **Železničarski shod z dnevnim redom »Atentat na žepu ponesrečenih železničarjev«** prireja soc. demokracija v nedeljo ob 10. uri v »Narodnem domu«.

Ij **Skrajna lahkomisljenost.** Alojzij Mehle, dninar v Ljubljani, je kupil od tvrdke Jax kolo za 214 K 60 v. proti plačilu mesečnih obrokov po 10 K. Tvrdka je kolo izročila, pridržala si je pa lastninsko pravico do popolnega plačila dolga. Mehle je plačal tvrdki le dva obroka, potem pa kolo v Opatiji zastavil ter ga pustil zapasti. Obdolžencu, ki vse priznava, se je naložilo za kazen tri mesece ječe.

Ij **Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani.** Sprejme se: 3 knjigovodje, 2 poslovodji, 5 kontoristov, 7 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočnike špecerijske stroke, 10 pomočnikov manufakturne stroke, 3 kontoristinje, 1 blagajničarka, 10 prodajalk, 5 učencev, 1 učenka. — Službe išče: 3 knjigovodje, 2 kontorista, 1 poslovodja, 1 potnik, 31 pomočnikov mešane stroke, 6 pomočnikov špecerijske stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke, 2 pomočnika modne in galanterijske stroke, 7 kontoristinj, 7 blagajničark, 8 prodajalk. — Posredovalnica posluje za delodajalce in člane popolnoma brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Štajerske novice.

Ij **Železniški nadzornik izginil.** Izginil je iz Trofaiacha na Zgornjem Štajerskem nadzornik tamošnje železnične postaje. Leskovar. Vzel je 2.300 kron železničnega denarja s seboj.

Ij **Trgovce pred porotniki.** Pred mariborskimi porotniki se je 15. t. m. zagovarjal Jožef Bunderl, trgovec pri Sv. Lovrencu nad Mariborom radi goljufije, krive in da je zarubljene stvari deloma prodal, deloma skril pri svojem tastu. Porotniki

so zanikali vprašanje na goljufijo z menicami in krivo in so le potrdili vprašanje radi prodaje zarubljenih reči. Sodni dvor ga je vsled tega pravoreka obsodil samo na 14-dnevni zapor.

Ij **V Ameriki ubit.** V Clevelandu je v King Bridge tovarni ubilo Slovenca Jakob Zalogarja, doma iz Marijine vasi na Štajerskem pri Celju.

Znanost in umetnost.

* **Talija št. 24: »Revček Andrejček«**, narodna igra s petjem v petih dejanjih. Drugi popravljeni tatis. Cena 1 K, s poštnim povzetjem 5 vin. več. Izdala goriška tiskarna A. Gabršček. Dobi se tudi v »Kataloški bukvarni v Ljubljani«.

DOLENJSKIM ROJAKOM!

Še par števil — in »Dolenjske Novice« dokončajo prvo polletje kot tednik. Upamo, da smo ustregli svojim č. naročnikom, ko se je naše lastništvo odločilo vzdržati jih letos kot tednik. S tem smo dolenjskim rojakom dokazali, da smo pripravljeni kar največ žrtvovati z iskreno željo, da bi se dober tisek kolikor mogoče razširil v vsako dolenjsko hišo.

Res se je krog naših čitateljev razširil, a vendar ne toliko, kolikor bi bilo treba po raznih krajih naše obširne Dolenjske. Če pregledujemo zapisnik naročnikov, najdemo še tu in tam velike župnije, ki nimajo niti enega naročnika »Dolenjskih Novic«. Mislimo, da bi č. rodoljubi z nekoliko agitacijo ta nedostatek lahko odpravili. V vsaki večji vasi bi se dalo dobiti vsaj par naročnikov. Lepa prilika se nudi uprav zdaj ob polletju, ki po časniški šegi začenjamo nov naročilni obrok. »Dolenjske Novice« stanejo za pol leta samo 1 K 50 vin.

Č. naročniki so se prepričali, da smo si prizadevali ustreči opravičenim željam tako v tehnični kakor v uredniškem obziru. Za raznovrstnost člankov bomo kakor doslej skrbeli in opozarjali na vse potrebe naše zanemarijene Dolenjske. Naša iskrena želja je, da bi postale »Novice« glasilo vseh dolenjskih okrajev. Zato vljudno vabimo v svoj delekrog č. rojake kot dopisnike in naročnike. Z združenimi močmi bomo naše priprosto in ukaželjno ljudstvo povzdignili k večji omiki in h gmotnemu blagostanju.

Poslali bomo nekatere številke v razne kraje na ogled v trdni nadi, da se bodo č. rodoljubi odzvali našemu vabilu.

Za uredništvo »Dolenjskih Novic«:

Kanonik Žlogar.

Razne stvari.

Proti Eulenburgu namerava državno pravdnitvo pospešiti postopanje tako, da bo končano tekom osmih dni. Razprava se prične začetkom julija. Glavna razprava bo trajala le nekaj dni.

Kolera v Peterburgu. Od nedelje je zbolelo na kolero 37 oseb, 7 jih je umrlo.

Velikansk zrakoplov, ki bo 145 metrov dolg in v katerem bo prostora za 54 oseb izdeluje tvrdka Siemens in Halske v Berlinu.

Avtomobil za obstreljevanje zrakoplovov. Kakor hitro so bili zrakoplovi sprejeti v vojno službo, se je že tudi pokazala skrb, kako jih uničevati. Izdelanih je že mnogo vzorcev, med katerimi je zlasti zanimiv oklepan avtomobil s 5 centimet. brzostrelnim topom, ki je montiran tako, da se ga lahko obrne navpično ali pa poševno. Top strelja v daljavo do 7800 metrov. V avtomobilu je prostora za 5 mož in tehta popolnoma opremljen za službo 3200 kg. Motor ima 60 konjskih sil in more zmagati tudi precejšnje strmine.

Telefonska in brzojavna poročila.

JUGOSLOVANI IN PRORAČUN.

Dunaj, 17. junija. »Hrvaška korespondenca« poroča »Narodna zveza« je imela včeraj sejo obeli klubov. Razpravljali so glede na stališče o ustanovitvi italijanskega vseučilišča v proračunski razpravi. Poročal je dr. Šusteršič. V razpravi se je naglašalo, da Jugoslovani niso voljni dopustiti, da se v Trstu ustanovi italijansko vseučilišče. Jugoslovani pa ne nasprotujejo, ako se ustanovi vseučilišče izven Primorske, a zahtevajo naj se ustanovi obenem tudi slovensko vseučilišče. Glede na glasovanje o posameznih proračunskih postavkah je prevladalo mnenje, naj Jugoslovani glasujejo proti posameznim postavkam. Nekaj dalmatinskih poslancev je pa nasprotovalo, ker je znatna vsota določena za Dalmacijo. Ko se je glasovalo, je večina sklenila, naj se glasuje proti proračunu. Dalmatinski poslanci dr. Ivčević, Biankini, Vuković, Perić in dr. Baliak se niso hoteli ukloniti večini, kar je povzročilo ogorčenje med ostalimi jugoslovanskimi poslanci. Ker se spor ni poravnal, smatra večina »Saveza južnih Slavena«, da je klub razpadel in da so iz njega izstopili navedeni poslanci.

VOLITVE V TRSTU.

Trst, 17. junija. Pri včerajšnjih ožjih volitvah so v III. okraju, kjer je propadel dr. Gregorin samo za malo število glasov, socialni demokratje glasovali samo za svojega kandidata. Dobili so soc. dem. Perez 1083, ital. nac. Mrach 738, dr. Gregorin 646. Če bi Slovenci ne glasovali za soc. demokrata, bi bil soc. demokrat propadel. V prvem okraju št. Vid je slovenski kandidat dr. Slavik propadel proti italijanskemu nacionalcu Cosulichu samo za 98 glasov večine. V Starem mestu sta bila izvoljena italijanska nacionalca samo za 32 glasovi večine proti soc. demokratom.

Trst, 17. junija. Tudi v četrtem okraju je včeraj Italijanom šla jako trda. Italijanski liberalci so dobili ondi okoli 1432 glasov, slovenski kandidatje z dr. Rybačom pa 1034.

Trst, 17. junija. Včeraj zvečer je bilo po Trstu jako živahno. Soc. demokratje so z rdečimi zastavami hodili po mestu. Včeraj je bilo aretiranih mnogo mazzinijancev, na čelu jim dr. Spadoni, katerega niso izpustili, da se je hotel kot zdravnik izmuzati. V njihovem lokalu je našla policija polno revolverjev, bodal in kamenja. Aretiranih je bilo 200 Italijanov a mnogo izpuščenih ker ni bilo v zaporih prostora.

Trst, 17. junija. Pri današnjih volitvah računajo Slovenci na kakih 400 glasov, kaka slovenska zmaga je pa v današnji skupini izključena.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 17. junija. Točko državnega proračuna »ministrski svet«, je večina državnega zbora sprejela. Ko so soc. demokrati glasovali proti, so jim kršč. socialci klicali: »Dijete pa sprejemate!« Ravno kar se vrši poimensko glasovanje o dispozicijskem fondu. Pred glasovanjem se je poljska ljudska stranka odstavila iz dvorane, kar je »Slovanska Jednota« pozdravila s ploskanjem. Dispozicijski fond bo skoro gotovo sprejet.

Dunaj, 17. junija. Danes je v proračunski debati govoril tudi Bienert. O Jugoslovanih je kratko rekel, da jim vlada posveča svojo skrb in naklonjenost in da to pričajo razna dejanja. Kaka dejanja so to, o tem je Bienert molčal. Jugoslovani so te njegove besede sprejeli s posmehom. Večjega vtiska govor ni napravil.

Dunaj, 17. junija. V današnji seji proračunskega odseka, v kateri se vrši razprava o italijanski pravni fakulteti na Dunaju se je naučni minister kratko izjavil za to, naj bi bil sedež italijanske pravne fakultete na Dunaju.

VELIKA EKSPLOZIJA TVORNICE SOLO.

Pizen, 17. junija. Grozna nesreča se je pripetila v tvornici vžigalce Solo! Ubit je neki delavec, oče osmih otrok.

BLAGAJNIŠKI ROP V RUSIJI.

Varšava, 17. junija. V Javomikovu so neznan banditi odnesli iz urada državnih posestev težko železno blagajno v bližnji gozd, jo razbili in pobegnili s 50.000 rubljev.

RUMUNSKO DONAVSKO BRODOVJE.

Bukarešt, 17. junija. Monitorji »Braticino«, »Lahovary«, »Cathargi« in »Cogalceanu« so se združili v donavsko brodovje, ki mu poveljuje Balescu.

12 VOZOV ČAJA UKRADENIH.

Peterburg, 17. junija. Iz Vladivostoka se poroča, da je bilo med železniško vožnjo med Vladivostokom in Čeljabinskom ukradenih 12 vagonov čaja, vrednega pol milijona rubljev.

SESTANEK NAŠEGA CESARJA Z ANGLEŠKIM KRALJEM.

London, 17. junija. »Birmingham Post« poroča, da se gotovo sestane cesar Franc Jožef I. in kralj Edvard. Sestane se najbrže v Ištu.

TURČIJA ODKLONILA PRODAJO KRETE GRŠKI.

Devin, 17. junija. »Magdeburger Ztg« poroča, da je Turčija odklonila ponudbo Grške za nakup Krete proti odkupnini 35 milijonov frankov.

RUSKI »DREADNOUGHT«.

Peterburg, 17. junija. Včeraj so pričeli graditi štiri linijske oklopne tipe »Dreadnought«, ki se bodo imenovali: »Petroslav«, »Sebastopol«, »Poltava« in »Haudocul«.

Opozorjamo na oglas elektroradiograf »Ideal«, ki dovoljuje našim članom »Krščanske socialne zveze« 20 odstotkov popusta pri nakupu vstopnic, ne pa 2 odstotka, kakor se je pomotoma glasilo v včerajšnjem oglasu.

Izvid g. dr. Alfreda Fuchsa, privatnega docenta na c. kr. vsučilišču na Dunaju.

Gosp. J. Serravallo

v Trstu.

Na Vašo željo Vam rad potrdim, da sem z Vašim Serravallo kinavinom z železom pri svojih pacientih dosegel prav ugodne izkušnje. Vino se je izkazalo za krepilno, tek vzbujajoče sredstvo in ga mnogi pacienti in prebočeli radi uživajo zaradi prijetne slasti.

Na Dunaju, 12. oktobra 1907.

Dr. Alfred Fuchs.

Gospodinj! Učite se predvsem PEKATETE dobro pripravljati!

1411 3—1

Pomanjkanje teka, motenje v prebavi

se najenostavneje odstranijo z rednim vživanjem rogaškega »templjevega vreleca«. Pri starejših boleznih in kroničnem obolenju te vrste naj se pije močnejši Styria vrelec.

M 1539 4—1

TRŽNE CENE.

Cene valjajo za 50 kg.

Budimpešta 16. junija

Pšenica za oktober	10.43
Rž za oktober 1. 1909.	10.15
Oves za oktober	7.79
Koruza za junij 1909	7.70
Koruza za maj 1. 1910	7.11

Efektiv: 10 nižje.

Meteorološko poročilo.

Vitlusa n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
16. 9. zveč.	733.9	14.8	sr. vzhod	dež	
17. 7. zjut.	32.9	11.7	brezve.	oblačno	4.7
2. pop	33.2	19.3	sl. jvzh.	pol obl.	

Srednja včerajšnja temp. 16.3°, norm. 17.9°.

Poslano.*

Zadruga krojačev, krojačic itd., opozarja tem potom vse one krojačice in šivilje, ki izvršujejo krojaški obrt brez obrtne pravice in imajo še celo vajenke in pomočnice, da se nemudoma zglase pri načelstvu zadruga in dokažejo sposobnost, da so se učile obrta in se jim podeli obrtni list, sicer je načelstvo po sklepu odborove seje primorano jih naznaniti obrtni oblasti, kjer bodo občutljivo kaznovane. Imena onih so znana.

Odbor.

1674 1—1

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Brez vsakega posebnega obvestila.

1673 1—1

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je naša nepozabljena hčerka oziroma sestra

JULIJA

v cveju svoje mladosti 14 let stara, danes zvečer po dolgotrajni mučni bolezni previdena s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage bode v petek ob 6. uri popoldne.

Rakek, dne 16. junija 1909.

Rodblina Fatur-Jeva.

Ravnajte se po modi!

Cela Evropa nosi sedaj ploščnate ure »WELTALL WATTSCH«. Zelo lična, moderna, odprta kavalier ura z jamčeno prama kolesje, zanesljiva dobro idoca v solidnem oksidiranem okrovu gladko polirana, na željo tudi v niklu, posebno ploščata (glej sliko). »Remontoir« ura se navija vsakih 36 ur. Kolesje teče v 15 kamnih z kovinastim fantaz. kazalnikom. — Cena 1 kos samo K 9.50, 2 kosa K 18.—. Pošljite nam s povratno pošto Vaše naročilo in dobili bode uro, za katero nam bode vedno hvaležni. Mi razpošiljamo ure regulirane natančno do minute s triletnim jamstvom, proti povzetju ne da bi se doplačalo, poštne in carine prosto. Tovarna ur Weltall, Watsch, Chaux de Fonds št. 136 (Švica). Na pisma v Švico znamka za 25 v, na dopisnice 10 v. 1588 3—1

Gostilničarja

išče za novo urejeno gostilno pri postaji št. Vid na Dolenjskem, ki se nahaja v jako lepem zračnem kraju poleg okrajne ceste. Prednost imajo upokojeni ali kak rokodelec, ki ga veseli gostilniški obrt. Več pove lastnik Anton Hrašovic, posestnik in trgovec v St. Vidu pri Zatični, Dolenjsko. 1660 3—1

Razglas.

Lov občine Dolenji Logatec se odda letos v zakup za pet let, to je od 1. julija 1909 do 30. junija 1914.

Licitacija tega lova se bo vršila v uradnih prostorih c. kr. okrajnega glavarstva v Logatcu dne 26. junija t. l. ob 10. uri dopoldan.

Dražbeni in zakupni pogoji so med uradnimi urami pri c. kr. okraj. glavarstvu Logatec na vpogled.

Županstvo Dolenji Logatec dne 15. junija 1909.

Korenčan Fr. župan.

1675 2—1

Trgovski učenec

krepak in zdrav, 15—17 let star, poštene krščanske rodbine, se sprejme v večjo trgovino na deželi. Oni, ki so se trgovstva že učili, imajo prednost. Pojasnila daje upravništvo »Slovenca«. 1654 3—1

Iščem za trgovino z železino krepkega

učenca

poštenih staršev. Pogoji ugodni. ANDREJ OBLAK, Škofja Loka. 1641 5—1

Spretnega risarja

sprejme takoj večje stavbeno podjetje v Ljubljani. — Ponudbe pod šifro »Risar« na upravo lista. 1648 3—1

Steckenpferd-lijno-mlečno-milo.

Najmilejše milo za kožo kakor proti pegam! Dobiva se povsod!

346 41-0

Modni salon za damske klobuke B. Magdič, Ljubljana, hotel pri Maliču, nasproti glavne pošte priporoča damske klobuke v veliki izbiri oblike, cvetlice, peresa, nakit. Pariški modeli, znatno nižane cene. Posebni oddelek v prvem nadstropju.

Elektro-radiograf „Ideal“

Franc Jožefa cesta št. 1. (Hotel pri Maliču)

dovoli 20% popusta pri vstopnicah slav. članom »Krščanske socialne zveze«, koji se izkažejo z legitimacijo pri blagajni.

Priporoča se uljudno ravnateljstvo.

1672 1—1

Nizko pod tovarniško ceno

prodajam radi ogromne zaloge letnih oblek za gospode, dečke in otroke.

Istotako najnovejšo konfekcijo za dame in deklice.

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5.

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -
- Delniška glavnica -
- K 2.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

priporoča promese na komunalne srečke à K 15.50, žreb. 1. julija, gl. dob. K 300.000 | ohe promesi
„ „ kreditne srečke à K 20.— žreb. 1. julija, „ „ „ 300.000 | skupno le 34 K.

Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun po 4 1/2 %

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -